

Nyt fra nationalparken

Kære læser

Endnu et år er ved at gå på hæld, og inden vi får set os om, er der juleferie og tid til at sænke tempoet. Tid til at nyde julelysene, der er tændt overalt, og nyde lyset i de forventningsfulde øjne, som glæder sig til at se, hvad der gemmer sig i pakkerne under træet. Der bliver måske tid til at tage ud i naturen, og i takt med Vadehavets rytme trække vejret dybt og suge oplevelser og frisk luft ind.

I denne sidste nyhedsmail i 2020 vil vi takke dig, fordi du har fulgt med i vores arbejde, fortælle lidt om hvad der er sket, og det der skal ske - og sidst men ikke mindst, fortælle dig om vores julekalender på Facebook, som giver dig mulighed for at vinde fine gaver. Men måske du allerede har set og deltaget i konkurrencen?

Med tak for et spændende og anderledes 2020 og med ønsket om et fantastisk 2021, vil vi i sekretariatet ønske dig en glædelig jul og et godt og lykkebringende nytår.

Nyt temahæfte om Vadehavets ådale

Cirka 300 kvadratkilometer - svarende til en femtedel - af arealet i Nationalpark Vadehavet er landområder. Her udgør ådalene en vigtig naturtype, som specifikt er nævnt blandt målsætningerne i [Bekendtgørelsen om Nationalpark Vadehavet](#).

I et spritnyt temahæfte sætter vi fokus på naturforvaltning i ådalene i Nationalpark Vadehavet. Således handler et par artikler om naturprojekter i Varde Ådal og engene ved Ho Bugt, hvor man med græsning og etablering af naturlige vandstandsforhold som redskaber skaber bedre vilkår for planter og dyr, ikke mindst fuglene. En tredje artikel fortæller om indsatserne for at restaurere Vadehavets åer til gavn for fiskebestandene.

Temahæftet, der har titlen '[Vadehavets Ådale - naturforvaltning med mange formål](#)', giver dog også et bredere perspektiv på naturforvaltningen ved dels at inddrage eksempler fra andre dele af landet og dels introducere de storstilede planer for at skabe fremtidens bæredygtige landskaber.

Temahæftet udspringer af et temamøde med titlen "Naturforvaltning i ådalene", og artiklerne er baseret på de oplæg, som blev holdt på temamødet. Nationalpark-partnere, der alle har login til vores webshop, kan rekvirere eksemplarer af temahæftet dér.

En øl-rute og meget mere...

På trods af coronarestriktionerne er der fart på projekterne under ProwadLink. Der arbejdes på tværs af kommunerne i nationalparken og regionerne omkring Nordsøen med vandring, med Dark Sky, med lejrskoler og med en øl-rute, ja, du læste rigtigt - hvem kunne ikke tænke sig at rejse rundt om Nordsøen og smage på de lokale øl?

Vi tegner streger på kort, så vi kan få den bedste vadehavsvandrerute, der tager vandreren forbi de mest spændende steder. Vi samarbejder med de andre steder langs det fælles Vadehav, hvor der også er buldermørkt, og i december udkommer lejrskolernes egne faktaark. Så vi krydser fingre for, at lejrskolerne kommer i gang igen efter covid-19. Midt i det hele viste vores kolleger fra Geiranger, at man godt kan holde et spændende partnernøde selv på afstand. Du kan læse mere om mødet [på Prowad Link partnernes fælles side](#).

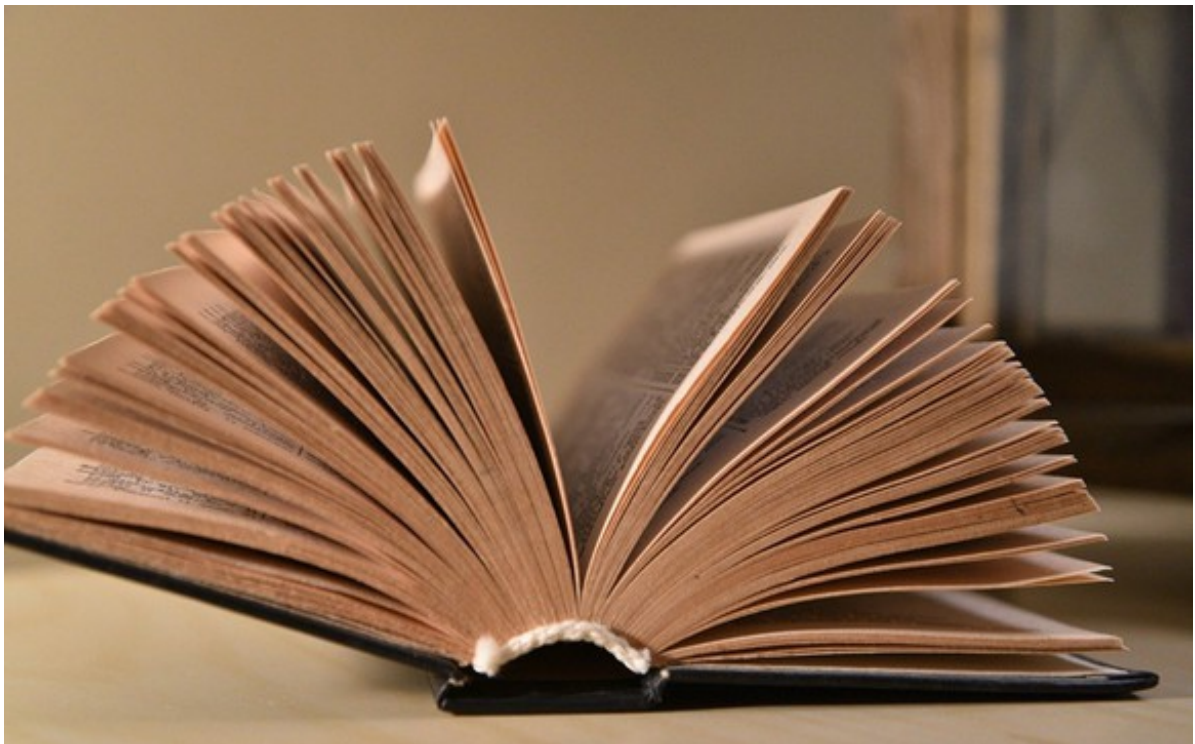

Status på prædationsprojektet

Nationalpark Vadehavet har i flere år arbejdet sammen med frivillige jægere, Danmarks Jæger-forbund, Naturstyrelsen og andre aktører om at mindske prædatorers (rovdys) hårde told på især de jordrugende fugle i vadehavsområdet.

Anden fase af [nationalparkens prædationsprojekt](#) (2020 - 2023) er godt i gang, og efter en periode med reorganisering og fundraising til projektet, er der atter kommet godt gang i den egentlige reguleringsindsats. Særlig i kraft af deltidsansættelsen af en koordinator for de frivillige jægere, Jørn Bøgen, er projektet kommet op i et helt andet gear. De fire oprindelige hold af frivillige jægere er fortsat aktive, og samtidig arbejdes der på at udvide projektet fra 2020/2021 med yderligere indsatsområder og reguleringshold i Tøndermarsken og i Ho Bugt-området.

Som væsentlige dele af indsatsen i 2021 vil reguleringsarbejdet fortsætte med endnu flere fælder, de nye foder- og skydepladser for primært mårhunde og målrettet jagt. Desuden er et nyt program til overvågning af rovpattedyrene i fire udvalgte studieområder iværksat sammen med de frivillige jægere, og der vil blive indsamlet data i hele 2021 på baggrund af et pilotprojekt, som netop er igangsat. Hertil kommer, at der i regi af projektet og på baggrund af en bevilling fra Friluftsrådet, er indledt drøftelser med NaturKulturVarde om at lave et undervisnings- og formidlingsforløb om problemstillingerne knyttet til prædation.

Vadehavet inspirerer unge...

til at læse og skrive. Projektet hedder [Litteraturlig Viis](#), og ambitionen er at bruge Vadehavets unikke natur og kultur som udgangspunkt for at de unge - sammen med forfattere, der enten bor i vadehavsområdet eller i deres litteratur har skrevet om Vadehavet - skal arbejde med forfatternes og de unges egne tekster.

Nationalparken danner i foråret 2021 rammen om et samarbejde i Esbjerg, Varde, Tønder og Fanø kommuner. Bibliotekerne i de fire vadehavs kommuner har fået 335.000 kr. fra Kulturministeriet under puljen for "Læselyst og læsefællesskaber for alle". I projektet arbejder elever fra efterskoler i Varde og Rejsby og Ungdomshøjskolen i Vester Vedsted sammen med forfattere, der har relationer til Vadehavet.

En smagsprøve...

i forbindelse med Nationalpark Vadehavets 10- års fødselsdag.

Selvom året er ved at gå på hæld, nåede Mit Vadehav lige en sidste markering af nationalparkens 10-års fødselsdag, da man i starten af december sendte 77 materialesæt ud til alle skolebibliotekerne i de fire vadehavskommuner – Varde, Esbjerg, Fanø og Tønder.

Sættet indeholder inspiration til lærere og pædagoger til undervisning om Vadehavets natur og kultur foruden den flotte fødselsdagsplakat. Selv om pakkeopgaven krævede tungen lige i munden, var det vitterligt kun en smagsprøve på [Mit Vadehav-hjemmesiden](http://MitVadehav-hjemmesiden) der blev sendt af sted, for på hjemmesiden finder man nær ved 200 opgaver til målgruppen 0.-10. klasse.

Har du et godt naturprojekt?

Vores juleønske er, at en privat lodsejer, en forening eller en organisation har et spændende, godt projekt, som vi sammen kan søge Naturfonden om.

Så drømmer du, ligesom vi, om en blomsterrig eng, en mark der skal blive natur, genslyngning af det lokale vandløb eller måske at skabe nye levesteder for sommerfugle og vilde planter, så er det nu, at du skal kaste dig over tastene og søge. Du kan søge om [støtte til dit projekt via Naturfondens hjemmeside](#) og ansøgningen skal være inde senest den 1. februar. Du kan også [læse mere på vores hjemmeside](#).

Vadehavs-øer var 'druknet' i 1500 år

På billedet her har vi Rømø. Som de fleste andre områder i det ultradynamiske vadehavsområde er den under stadig forandring, men øen har sådan set ligget, hvor den ligger i cirka 8000 år.

Og alligevel ikke. Helt nye studier gør nemlig op med den gængse fortælling om Fanø, Rømø og Langli. Forskningen viser, at vadehavsområdet blev udsat for voldsom erosion i perioden fra år 1500 før vor tidsregning til omkring år 0, og den medførte, at de tre vadehavsøer stort set var forsvundet under havets overflade i denne periode.

Det fortæller en af forskerne, Mikkel Fruergaard, adjunkt ved Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning på Københavns Universitet, i en artikel på [videnskab.dk](#), som er Danmarks største videnskabsmedie.

Du kan læse mere på vores [nationalparkens hjemmeside](#) eller mere udførligt på [videnskab.dk](#).

Piet van Deurs runden

Måske du kan huske Piet van Deurs, som i sine programmer om arkæologi og historie spurgte "Hvad er det?".

I vores [Facebook julekalender](#) har vi valgt et lidt andet spørgsmål - nemlig "Hvor er det?". Måske du allerede har fulgt vores julekalender og har gættet med. Hvis du ikke har, så kan du stadig nå det og du kan tilmed vinde en flot coffee table-book om Vadehavet samt det helt særlige og smukke Nationalpark Vadehavet-krus designet af pottemager Jytte Lysgaard.

Hver dag bringer vi nemlig et foto fra et af de utallige skønne steder i nationalparken, og vil du være med i konkurrencen, skal du gætte, hvor billedet er taget henne og skrive dit svar i kommentarfeltet. Så skynd dig ind på siden - konkurrencen løber helt frem til den 24.

december 🌲

Vidste du at:

- Sydvestjyske Museer har lavet en [Podcast om "Trolddom"](#)?
- [The Guardian](#) har besøgt Noma, som laver burgere med kød fra Nationalpark Vadehavet?
- [Quedens Gaard i Ribe](#) er blevet præmieret for vellykket restaurering?
- der etableres [seks shelters langs Marsksti](#)en?
- der er store planer for [Ho Havn, blandt andet en cirkelbro](#)?
- du kan få mere at vide om [Sønderho Havn på YouTube](#)?
- vi har fået lavet en [audiovisuel guide til kommunikation](#)?
- du nu kan [se og høre vores værdifulde historie](#)?

*Glædelig jul og godt og lykkebringende nytår
ønskes du af Nationalpark Vadehavet 😊 ☐*

Fotos: Ribe: "Peters Jul"; Varde Å: John Frikke; Dark Sky: Lars Roed; Ræv: John Frikke; Bog: Pixabay; Mit Vadehav: Helle Hovmand-Rasmussen; Luftfoto af Rømhø: Knud E. Christensen; Vadehavskrus: Lars Roed; Tønder: Ulrik Pedersen

Nationalpark Vadehavet opbevarer din mailadresse til brug for udsendelse af nyhedsbrev og den bliver hverken videregivet til andre eller brugt til andre formål.

[Læs mere om Nationalparkens persondatapolitik](#) · [Klik her for at framelde dig](#)